

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

โดยสภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมายังมีปัญหาด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานของนักศึกษาไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของชาติ นับว่าเป็นปัญหาอย่างยิ่งในสังคมไทย มีผลสำรวจการจัดการศึกษาของไทยที่ยาวนานมามากกว่า 70 ปีจนนำมาสู่การปฏิรูปการศึกษาอยู่ในขณะนี้ ระบบการเรียนการสอนไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำเนื้อหา (Content) โดยใช้เนื้อหาเป็นกลไกแห่งการเรียนรู้ตามหลัก Cognitive Domain และเพื่อแก้ไขจุดอ่อนโดยเฉพาะกับระบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาหุปัญญาให้กับผู้เรียน (Multiple Intelligence) ที่ผู้สอนจะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ การรู้จักคิดและการแก้ปัญหาตามสภาพจริง¹

ระบบการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเงื่อนไข (Condition) ที่ผู้เรียนถูกควบคุมหรือถูกให้เลือก (Controlled or Selected Attention) มีกฎ ระเบียบที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติและเป็นฝ่ายยินยอมที่จะต้องตอบสนองกฎ ระเบียบ และคะแนน จนส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่เป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก ไม่กล้าที่จะแสดงออกจนกลายเป็นผู้ที่อยู่ในโลกแคบ เมื่อเปรียบเทียบก็จะเห็นได้อย่างชัดเจนระหว่างเด็กที่เรียนโรงเรียนนานาชาติกับเด็กที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้ผู้สอนยังยึดติดกระบวนการสอนที่มุ่งจะนำพาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการสอน คือ มุ่งสอนให้ครบเนื้อหาที่กำหนดไว้ และในขณะเดียวกันก็ต้องโน้มน้าวหาระเบียบต่าง ๆ ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่ไม่ได้มุ่งผลักดันให้ผู้สอนค้นหาเทคนิคและวิธีการสอนที่ดีที่สุด จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายมากที่สุด นั่นก็คือ การเกิดจุดอ่อนทั้งระบบของการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน

¹Bloom, B.S., *Taxonomy of Educational Objective*, (New York: David McKay Company, 1964),

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนจึงได้แสดงตารางการเปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่แท้จริง ดังนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงการเปรียบเทียบมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่แท้จริง

(1) เกณฑ์	(2) มาตรฐานการเรียนรู้ปัจจุบัน (Standard School Learning)	(3) การเรียนรู้ที่แท้จริง (Authentic Learning)
ความมุ่งหมายของการเรียน	สอบผ่าน	เป็นความเข้าใจที่ลุ่มลึกเพื่อการแก้ปัญหา
การเข้าถึงในความรู้ที่เรียน	นำมาทำซ้ำแสดงการเรียนรู้	ผลิตผลของความรู้คลบนาคาลถึงการแก้ปัญหาและผลผลิต
เนื้อหา-ใจความของการเรียนรู้	ความจริงที่ผ่านไปแล้ว ข้อมูลสถิติ หลักสูตร ทฤษฎี หลักการ	เป็นกุญแจความคิดหรือยุทธวิธี
เน้นกระบวนการสอน	นำมาแสดงซ้ำเพื่อความเข้าใจ	วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประติด ประต่อขึ้นใหม่ได้ ดีค่าได้
รูปแบบของการตีค่า	สัจจะบ้าง เท็จบ้าง เป็นตัวเลือก ก.ข.ค.ง.	ประเมินจากการปฏิบัติ (Performance)

ถ้าจะวิเคราะห์ตามตารางการแสดงผลเปรียบเทียบข้างต้นให้เห็นถึงมาตรฐานการศึกษาที่ควรจะเป็น เห็นว่า การศึกษาของไทยจะอยู่ในช่องที่ (2) Standard School Learning ส่วนในช่องที่ 3 Authentic Learning คือ ความคาดหวังของการปฏิรูปการศึกษาในขณะนี้ ที่รัฐได้กำหนดเจตนาไว้ชัดเจนและยังได้วางแนวทางการจัดการศึกษาว่าต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทักษะ กระบวนการคิด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ปฏิบัติจริง ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง อย่างได้สัดส่วน สมดุล ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา และรัฐยังสนับสนุนให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน ทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ โดยรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ เพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่ผู้เรียนจะลงไปสัมผัสจริง เป็นการพัฒนา

ความฉลาดทางการเรียนรู้ (Perceptual Intelligence) สู้ความฉลาดในการสร้างสรรค์ (Creative Intelligence) ที่มีลักษณะความหลากหลายด้านสติปัญญา (Multiple Intelligence) ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญจะต้องพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้กับผู้เรียนด้วยการเรียนรู้ที่แท้จริง (Authentic Learning) รู้จักการแก้ปัญหา (Solving Problem) การปฏิบัติจริง (Performance) เพื่อให้ผู้เรียนได้สู่มาตรฐานการเรียนรู้เพื่อการบรรลุถึง (Bench Marking) ตามลำดับของแต่ละชั้นปี¹

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ศักยภาพและมีคุณค่า หลังจากจบการศึกษาแล้ว (Learning Outcome) สิ่งสำคัญจะต้องมีการกำหนดระเบียบวิธีการศึกษา (Educational Methodology) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระเบียบวิธีการศึกษาที่สำคัญ คือ กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการ ที่จะเป็เครื่องมือให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถและค้นพบความจริงเฉพาะตัวของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาวิธีการเรียนรู้ที่จะเรียน (Learn How to Learn) ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน

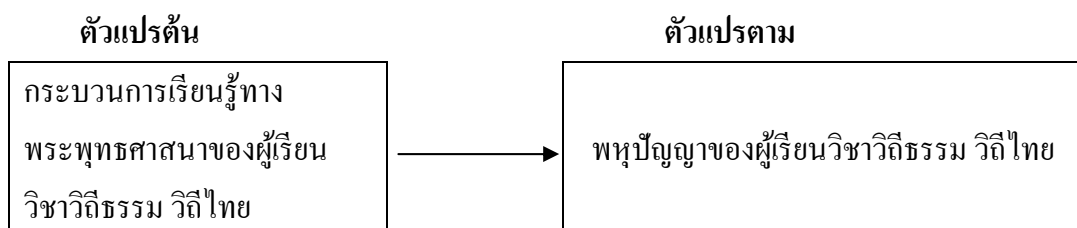
การจัดการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาให้กับผู้เรียนนั้นส่วนใหญ่เน้นผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้นำ มุ่งเน้นถ่ายทอดเนื้อหาวิชามากกว่าการเรียนรู้ตามสภาพจริง ไม่มีวิธีการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอนที่จะกระตุ้นความสนใจ ใฝ่รู้ให้กับนักศึกษา จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพหุปัญญาให้กับผู้เรียนวิชาวิถีธรรม วิถีไทย ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและทดลองใช้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่พัฒนามาจากกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนามีผลต่อการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียนวิชาวิถีธรรมวิถีไทย

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545), หน้า 5.

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่เรียนวิชาวิถีธรรม วิถีไทย ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กันยายน 2552 เท่านั้น

2. ศึกษาเฉพาะเนื้อหา (สาระการเรียนรู้) ทางพระพุทธศาสนา ในหนังสือเรียนวิชาวิถีธรรม วิถีไทย ที่ผู้วิจัยได้เรียบเรียงขึ้นตามหลักสูตร ครอบคลุมหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย คือ วิถีธรรม : หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา, ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา, การบริหารจัดการและเจริญปัญญา และการเผยแผ่ศาสนา

3. ระยะเวลาที่ใช้ทดลองจัดการเรียนรู้ อยู่ระหว่างสัปดาห์ที่ 9-16 ของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 รวมระยะเวลาทดลอง 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง โดยทดลองในชั่วโมงปกติของการเรียนวิชาวิถีธรรม วิถีไทย และนำไปใช้จริงกับกลุ่มประชากร จำนวน 45 คน ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และยังได้รับความเมตตาจากพระอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิจากทางมหาวิทยาลัย ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ แนะนำ และฝึกปฏิบัติการให้กับผู้เรียน ระหว่างวันที่ 23 -25 กันยายน 2552 เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน โดยทำการบูรณาการเนื้อหาทั้ง 4 หน่วยเข้าด้วยกัน เพราะเห็นว่าเนื้อหาทั้ง 4 หน่วยมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน

1.5 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. กระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา หมายถึง รูปแบบกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการของผู้เรียนวิชาวิถีธรรม วิถีไทย ประกอบด้วย 9 ภาค ได้แก่ ภาคความเข้าใจ ภาคการสร้างสรรค์ ภาคการรับรู้และสำนึก ภาคการแนะนำ ภาคการวิจารณ์ ภาคการประเมินตนเอง ภาค

เสริมประสบการณ์ ภาคการนำเสนอ และภาคการวัดประเมินผล ซึ่งเป็นไปเพื่อความเจริญทางปัญญา 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นแรก เป็นขั้นการรับรู้ที่ได้จากการฟังและการอ่านในสิ่งที่ตั้งถาม ถูกต้อง รวมถึงการเรียนรู้จากบุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร (สัตบุรุษ) ซึ่งในทางพุทธศาสนา เรียกว่า สุตมยปัญญา

ขั้นที่สอง เป็นขั้นการคิดแบบโยนิโสมนสิการ คิดแยกคาย รอบคอบ ไตร่ตรอง ซึ่งในทางพุทธศาสนา เรียกว่า จินตมยปัญญา

ขั้นที่สาม เป็นขั้นลงมือปฏิบัติ ซึ่งในทางพุทธศาสนา เรียกว่า ภวานมยปัญญา

ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ การคิด และการปฏิบัติ ตามกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา เป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนต้องทำความเข้าใจร่วมกัน ภายใต้แนวคิดการศึกษาวิทยาการเรียนรู้ที่ต้องดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดเชาวน์ปัญญาทางการศึกษาที่ต้องการตามยุคสมัย หรือตามบริบทของสังคมและชุมชน มีความฉลาดทางการรับรู้และความหลากหลายทางเชาวน์ปัญญาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้เรียนต้องนำออก (Educo) ซึ่งศักยภาพทางการเห็นและการสร้างสรรค์ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้เรียน ผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนต้องทำความเข้าใจและร่วมมือกัน

2. การศึกษาวิทยา (Educology) Educo หมายถึง “การนำออก” เป็นการศึกษาที่พยายามนำความสามารถของผู้เรียนออกมาตามความถนัดและตามศักยภาพของผู้เรียนที่เน้นความแตกต่างทางพหุปัญญาของผู้เรียน

3. หน่วยการเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหาสาระที่ผู้เรียนใช้ศึกษาเพื่อบรรลุถึงมาตรฐานกำหนด (Bench Mark) ประกอบด้วย

- 1) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 2) หัวข้อสาระการเรียนรู้
- 3) สื่อการเรียนรู้
- 4) สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)
- 5) คำศัพท์
- 6) การจัดการเรียนรู้
- 7) คำถาม
- 8) กิจกรรมการเรียนรู้

4. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางให้ผู้สอนได้พิจารณานำไปใช้หรือนำไปปรับใช้ตามความถนัดของตน ที่สำคัญไม่ว่าจะสอนด้วยวิธีการใด ควรนำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่ตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นเสมือนสัญญาร่วมกัน

5. สนามความรู้ หมายถึง โลกที่ไร้พรมแดน เป็นสนามความรู้พร้อมที่จะให้ทุกคนโคดลงไปเล่น และการโคดลงไปต้องโคดลงไปอย่างผู้รู้ ผู้ที่มีศักยภาพทางปัญญา เพื่อนำไปสู่ความเสมอภาคทางปัญญา ความรู้เท่าทัน สิ่งเหล่านี้คือ ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร การศึกษาวิเคราะห์ การตีความหมาย การประเมินคุณค่า เพื่อนำไปสู่การแข่งขันที่เสมอภาค การนำเสนอ การต่อรอง รวมทั้งการปกป้อง ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของการใช้พลังทางปัญญาทั้งสิ้น นั่นก็คือ กระบวนการที่มุ่งเน้นการปฏิบัติการ นั่นเอง

6. ภาค หมายถึง ภาคการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่หลากหลายของผู้เรียนไว้ 9 ภาค ซึ่งในแต่ละภาคเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกได้ตามศักยภาพของตนเพื่อเชื่อมระหว่างความรู้กับการเรียนรู้ที่แท้จริง ประกอบด้วย

1) ภาคความเข้าใจ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ พรรณนา ตีความหมาย ประเมินค่าและการตัดสินคุณค่าของความรู้และการใช้ความรู้ด้วยความเข้าใจ

2) ภาคการสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่ว่า เมื่อเข้าใจแล้วให้นำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ ถ่ายโยงไปมาระหว่างโลกของความรู้กับโลกที่เป็นจริง

3) ภาคการรับรู้และสำนึก หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการด้านคุณค่า เป็นการศึกษาเชิงคุณค่าที่เกิดขึ้นและกระทบรู้ในระหว่างปฏิบัติการที่ปรากฏให้เห็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ ที่เกิดจากการปฏิบัติ การบูรณาการ การกระทบรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการเห็นและการสร้างสรรค์เชิงคุณค่าอื่น ๆ การสร้างสำนึกด้วยการรำลึก ความคุ้นเคย และความซาบซึ้ง เป็นต้น

4) ภาคการแนะแนว หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการด้านการให้วิธีการ แนะแนวเมื่อผู้เรียนมีปัญหา แสวงหา สืบค้น การแนะแนวที่ดี คือ การเสริมการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดค้นที่จะค้นพบในสิ่งที่จะเป็นการเสริมจุดแข็งให้กับผู้เรียน เช่น ด้านนวัตกรรม ฐานความรู้ วิธีการ เป็นต้น

5) ภาคการวิจารณ์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่ผู้เรียนต้องการแสดงความคิดเห็น เช่น เห็นอย่างไร คิดอย่างไร สร้างสรรค์อย่างไร เป็นการใช้ความรู้และความเข้าใจที่ต้องแสดงออกซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์

6) ภาคการประเมินตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่จะนำผลจากการเรียนรู้ที่ผ่านมาประเมินตนเอง ผู้เรียนจะล้มเหลวหากไม่สามารถประเมินตนเองได้ เช่น การประเมินความคิด การกระทำ รวมทั้งการรับรู้และสำนึกเกี่ยวกับการเห็นในคุณค่าที่จะนำไปสู่การเลือกคุณค่าเพื่อตนเองในท้ายที่สุด

7) ภาคเสริมประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่จะเป็นการเสริมสร้างความรู้ที่ได้จากที่อื่น ๆ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาจากโลกกว้าง เช่น อินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนที่ตนอาศัยหรือชุมชนอื่น

8) ภาคการนำเสนอ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการที่ผู้เรียนจะต้องนำเสนอผลจากการเรียนรู้ทุกรูปแบบ อาทิ เรื่องความรู้ ผลงาน ผลผลิต ที่จะนำไปสู่การจำหน่ายผลผลิต และ/หรือการจัดนิทรรศการต่าง ๆ

9) ภาคการวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินผลทั้งภาพรวมและการประเมินตามสภาพจริง อาทิ ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติงาน ผลงาน ด้านความฉลาด ด้านอารมณ์ และอื่น ๆ

7. พหุปัญญา หมายถึง ศักยภาพของผู้เรียนที่หลากหลาย ตามทฤษฎีพหุปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ซึ่งแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ตามความฉลาดของแต่ละบุคคล ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้เพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 9 ภาค ดังนี้

1) ภาคความเข้าใจ เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านคำศัพท์และภาษา ด้านภาพและมิติสัมพันธ์ ด้านความเข้าใจตนเอง(การรู้ตน) และด้านความเข้าใจธรรมชาติ

2) ภาคการสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านตรรกและคณิตศาสตร์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านความเข้าใจตนเอง(การรู้ตน) ความเป็นนักคิด

3) ภาครับรู้และสำนึก เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านดนตรี/จังหวะด้านมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ และด้านการมีจริยธรรม คุณธรรม

4) ภาคการแนะแนว เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านความเข้าใจตนเอง(การรู้ตน) ความเป็นนักคิด ด้านมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ และด้านจริยธรรม คุณธรรม

5) ภาคการวิจารณ์ เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านความเข้าใจตนเอง(การรู้ตน) ความเป็นนักคิด ด้านมนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ และด้านการมีจริยธรรม คุณธรรม

6) ภาคการประเมินตนเอง เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านความเข้าใจตนเอง(การรู้ตน) ความเป็นนักคิด และด้านการคิดใคร่ครวญและการดำรงชีวิต

7) ภาคเสริมประสบการณ์ เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านความเข้าใจตนเอง(การรู้ตน) ความเป็นนักคิด ด้านความเข้าใจธรรมชาติ และด้านจริยธรรม คุณธรรม

8) ภาคการนำเสนอ เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านความเข้าใจตนเอง(การรู้ตน) ความเป็นนักคิด ด้านร่างกาย การเคลื่อนไหว และด้านจริยธรรม คุณธรรม

9) ภาคการวัดและประเมินผล เป็นการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ด้านความเข้าใจตนเอง (การรู้ตน)

8. วิชา วิถีธรรม วิถีไทย หมายถึง วิชาที่อยู่ในหมวดวิชาสามัญของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2545 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2546) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งใช้รหัสวิชา 2000-1301 กำหนดให้เรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

9. การประเมินพหุปัญญา หมายถึง การประเมินผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการของผู้เรียน หรือผลที่เกิดจากความพยายามในการเพิ่มพูนและแสดงออกด้านพหุปัญญาของผู้เรียน

10. ผู้เรียน หมายถึง นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ที่เรียนวิชาวิถีธรรม วิถีไทย ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

1.6 ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

1. ได้รู้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการของผู้เรียน วิชาวิถีธรรมวิถีไทย ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 3 วิถีธรรม: หลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนา หน่วยที่ 4 ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หน่วยที่ 5 การบริหารจัดการและเจริญปัญญา และหน่วยที่ 6 การเผยแผ่ศาสนา

2. ได้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการนำกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา ไปใช้ให้เกิดการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียนวิชา วิถีธรรม วิถีไทย

3. ได้ทราบถึงทัศนคติทางบวกของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขในขณะที่เรียนรู้

4. ผู้เรียนได้เห็นถึงศักยภาพและความถนัดของตนเอง สามารถมองเห็นจุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง วิเคราะห์ ตีความหมาย ปฏิบัติการ แก้ปัญหา ประเมินคุณค่าและรู้จักเลือกคุณค่าให้กับตนเองได้

5. ได้ข้อมูลเผยแพร่ต่อสถาบันการศึกษาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการให้กับผู้เรียนต่อไป